

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

PROTI KULTURI LAŽI

Lažne novice. Lažna prihodnost?

Dogodek za dijake in študente

Fakulteta za družbene vede bo v četrtek, **18. januarja 2018, ob 12. uri** organizirala dogodek **Proti kulturi laži** za dijake in študente, s katerim želimo mlade osvestiti in izobraziti o aktualni in vedno bolj pereči temi lažnih novic.

S predstavitvijo prispevkov o lažnih novicah in drugih lažnih vsebinah želimo mlade izobraziti o vseprisotni in premalo raziskani problematiki, jim na njim prijazen način predstaviti ključne dimenzije lažnih novic, jim predati smernice in znanje za prepoznavo lažnih vsebin, predvsem na spletu, ter jim ponuditi tudi rešitve (prepoznavanje lažnih novic, preverjanje verodostojnosti virov ipd.). Menimo, da je prihodnost mladih odvisna tudi od ozaveščenosti o lažnih vsebinah in prepoznave verodostojnosti (predvsem) digitalnih medijev, s katerimi odraščajo.

Delavnice in predavanja bodo izvedli pedagogi in raziskovalci FDV v sodelovanju s strokovnjaki iz prakse ali medijev.

Zaradi lažje organizacije je potrebna prijava na vsak dogodek posebej. Na dogodek lahko z enotno prijavo prijavite tudi večjo skupino dijakov, tako da v obrazec na povezavi vnesete število udeležencev in ime vaše šole. Zaradi omejitve prostorov je število udeležencev omejeno, zato priporočamo, da s prijavi pohitite. Če ne boste imeli skupinskih prijav pa se dijaki seveda lahko poljubno prijavljajo tudi sami. Na popoldansko okroglo mizo se ni potrebno prijaviti, namenjena pa je tudi medijem in drugim zunanjim javnostim.

PROGRAM

12:00 – 12:30

Uvodni pozdrav in osrednje predavanje:

- pozdrav dekanje prof. dr. Monike Kalin Golob,
- osrednji govorec – **izr. prof. dr. Marko Milosavljević.**

12:35 – 14:35

1. sklop - delavnice:

- **Laži, mediji in novinarstvo: multimedijška delavnica za premislek lažnih novic**

Izvajalci: doc. dr. Andreja Vezovnik, doc. dr. Igor Vobič, uv. mag. Vasja Lebarič

Prostor: multimedijška učilnica

Št. udeležencev: 15

Delavnica s pomočjo multimedijških prijemov ponuja orodja za reflektiranje lažnih novic, njihovih intenc in posledic za medije, novinarstvo in javnost. Udeležence bo spodbudila k družbeno angažirani, kreativni in kritični rabi avdio-video produkcijskih orodij s pomočjo katerih bodo udeleženci zasnovali kratke vsebine. Delavnica bo tako naslavljala vprašanja družbene konstrukcije novic skozi novinarstvo in medije ter ponujala interaktivna in kreativna orodja za refleksijo lažnih novic in njihovo premislek. V prvem delu bomo skozi proces "brain storminga" opredelili osrednje pojme in pojmoavnja lažnih novic in prepoznali kompleksnosti v razumevanju lažnih novic ter odnosov do njih. Nato bomo postavili okvire kritične perspektive obravnave družbenega komuniciranja in refleksivnega aparata. V produkcijskem delu delavnice bomo v multimedijški učilnici pripravili kratke avdiovizualne izdelke, ki bodo naslavljali problematiko lažnih novic.

PRIJAVA

- **Zlaži novico: Delavnica lansiranja lažnih novic**

Izvajalci: Filip Dobranič (Danes je nov dan, Inštitut za druga vprašanja), doc. dr. Ksenija Šabec (FDV), asist. dr. Eva Vrtačič (FDV)

Prostor: FDV 10

Št. udeležencev: 25

Sodobna (politična) propaganda se vse preveč rada skriva za imenom "fake news". Da besedni zvezi "fake news" manjka določnosti, je propagandistom seveda všeč, mi pa se bomo na interaktivni performativni delavnici naučili, kako "fake news" delujejo, in sicer tako, da bomo lansirali čisto prave lažne novice.

POZOR: To ni predavanje!

Določili boste tarčo, skovali besede ter pripravili slikovno gradivo. Skozi analizo najuspešnejših lažnih novic in najbolj slavnih internetnih trolov bomo sestavili komunikacijski načrt, ki ga boste potem izvedli. S seboj prinesite dobro mero poguma, svoje pametne telefone, prenosne računalnike in račune na socialnih omrežjih. K širjenju laži sodita dobra mera adrenalina in sociopatije, zato moraliziranje pustite v kakšni drugi predavalnici.

PRIJAVA

- **Hladna vojna 2.0: lažne novice kot (re)produkcija mednarodnih konfliktov**

Izvajalci: Katedra za mednarodne odnose

Prostor: FDV 18

Število udeležencev: 30

Te zanima delovanje držav, mednarodnih organizacij in multinacionalk? Se kdaj vprašaš, ali so novice o vojni v Siriji, razvoju jedrskega orožja v Severni Koreji ali investicijah kitajskih podjetij v afriške države objektivne in resnične? Kdaj podvomiš v informacije, ki jih najdeš v informativnih prispevkih na internetu, v časopisu ali na televiziji o razmerah na Zahodnem Balkanu ali o evroskepticizmu? Te zanima, kdo v svetovni politiki ima moč in interes, da ustvarja svojevrstno resnico o spoštovanju človekovih pravic ali o priznavanju novih držav?

Če so ta vprašanja zbudila tvoj interes, se pridruži delavnici študentov in učiteljev Katedre za mednarodne odnose. Na podlagi opredelitve virov konfliktov bomo analizirali medijsko poročanje o interesih držav v različnih mednarodnih problemih.

POZOR: To ne bo predavanje, temveč interaktivna delavnica, kjer bosta tvoja motivacija in sodelovanje ključna. Za analizo globalnega medijskega poročanja bomo uporabljali znanje različnih tujih jezikov. S sabo prinesi pametno napravo in bodi pripravljen_a na razmišljanje izven svojih ustaljenih okvirov.

PRIJAVA

- **Safe.si – Ne verjemi vsemu na internetu: s kvizom do prepoznave lažnih novic**

Prostor: FDV 11

Izvajalci: Marko Puschner, Katja Zrim

Št. udeležencev: 36

Prispevek je zasnovan kot kombinacija pogovora na osnovi video in slikovnih elementov, ki so povezani s problematiko lažnih novic (Fake news). Udeležencem se prikažejo različni načini predstavljanja lažnih novic: zavajajoče oglaševanje, ki temelji na izkrivljenih informacijah, lažni prispevki v spletnih medijih, spletne strani z lažnimi in zavajajočimi informacijami, manipulirani video posnetki in fotografije ipd.

V prvem delu predstavimo znake, na katere moramo biti pozorni pri vrednotenju informacij na spletu. Predstavimo nekaj primerov satiričnih spletnih strani, ki namenoma objavljajo izkrivljene ali izmišljene novice in spletna mesta, ki imajo višjo stopnjo zaupanja.

V drugem delu z interaktivnim kvizom prikažemo primere lažnih novic in informacij, dijake pa z vprašanji spodbudimo k razmisleku. Z glasovanjem preko mobilnih telefonov izrazijo svoje mnenje glede resničnosti prikazanega. Po vsakem vprašanju prediskutiramo odgovore in na ta način še enkrat izpostavimo znake, na katere morajo biti pozorni.

Cilj: seznaniti udeležence z običajnimi znaki lažnih spletnih novic in spodbuditi h kritični presoji informacij.

[PRIJAVA](#)

14:45 – 15:45

2. sklop:

- **Okrogla miza - Laži od telesa do jezika**

Izvajalci: doc. dr. Mirt Komel (FDV), asist. Goran Vraneševič (FDV), mag. Aleš Galunič (EBSI) Goran Savič (EBSI)

Prostor: Akademsko čitalnica Aleša Debeljaka

Št. udeležencev: 30

S kombinacijo znanstveno-teoretskih in policijsko-preiskovalnih pristopov, kakor se razvijajo znotraj Evropskega inštituta za behavioristične študije (EBSI), bo podan pregled različnih pristopov predznanstvenega obdobje proučevanja laži od začetka zgodovine (vračji in ovohavanje, Kitajska in žvečenje riža, resnica oslovskega repa, tid.), preko prvih znanstvenih pristopov 19. stoletja (Cesare Lombroso, psihologija, fiziologija, poligraf, itd.), vse do naj sodobnejših metod proučevanja laži (SCAN v kombinaciji z lingvistično psihoanalizo).

[PRIJAVA](#)

- **Okrogla miza s slovenskimi poslanci v Evropskem parlamentu**

Izvajalci: Katedra APJU z gosti iz Evropskega parlamenta

Prostor: Velika dvorana FDV

Število udeležencev - 300

Problematika lažnih novic je pritegnila pozornost Evropskega parlamenta, v katerem so se začele tudi razprave o tem, kako se pereče problematike lotiti na evropski ravni. V pogovoru s slovenskimi poslanci v Evropskem parlamentu bo predstavljen potek obravnavanja izbrane tematike v predstavniskem telesu, prav tako pa tudi priprava rešitev pravnega urejanja boja proti lažnim novicam oziroma oblikovanje konkretne javne politike. V tem okviru se bo razvila razprava o različnih vidikih problematike in različnih političnih pogledih nanjo.

PRIJAVA

- **V večnem iskanju resnice** (krajši predavanji)

Prostor: FDV 10

- **Izr. prof. dr. Uroš Svete – Živimo v realnosti ali matrici?**

Podatki ter njihova kontekstualizacija so zaznamovali celotno človeško zgodovino, znotrajdružbene odnose kot razmerja med njimi. Že stari kitajski strateški mislec, general in filozof Sun Tzu je zapisal, da vsa vojskovanja temeljijo na prevari, največja umetnost, pa je premagati nasprotnika brez boja. Torej z (dez)informiranjem. Aksiom pomena informacij je torej večer, seveda pa se prilagaja tehnološkimi dosežkom posameznega civilizacijskega obdobja. In zato imamo stalen boj oz. prizadevanje za nadzor nad komunikacijskimi orodji, pa naj si gre za kamen, tisk (knjigo), množične medije kot so časopisi, radio, film, TV...Do kakšnih neslutnih posledic lahko pripelje taka kontrola, kaže vzpon totalitarizmov v 20. stoletju na čelu z Goebbelsevo propagando, po drugi strani pa smo že do pred kratkim znotraj obrambnih politik poznali psihološko obrambo (vključno s cenzuro) kot pomemben element zagotavljanja "odpornosti" družbe pred nasprotno propagando. In ko se je na videz zdelo, da je digitalizacija ter posledično proliferacija medijev zabilala zadnji žebelj v krsto poskusov neposrednega vplivanja na človekovo percepcijo, smo vstopili v novo obdobje, ko je težje kot kdajkoli prej ločiti med informacijskim zrnom in plevelom. Želeli ali ne, smo postali popolnoma vključeni v algoritme socialnih omrežij in podatkovnih baz, ki naj bi se samo prilagajale našim vrednotam, željam in potrebam. Pa se res, ali te iste vrednote želje in potrebe usmerjajo in določajo? Vsekakor je današnjim nosilcem informacijske moči uspelo tisto, kar bi se nekdanja vzhodnonemška tajna policija Stasi le želela. Vzpostaviti družbo totalne kontrole. Se ji lahko upremo?

- **Doc. dr. Andrej Škerlep – Retorika javnih diskurzov med resnico in manipulacijo**

K analizi retorike javnih diskurzov bo predavatelj v svojem prispevku pristopil iz perspektive diskurzivne pragmatike. Najprej bo obravnaval tiste vidike javnega diskurza, pri katerih lahko govorimo o resnici oz.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

veljavnosti izjav, pri čemer bo uporabil model korespondence izjav z dejstvi, na katere se nanašajo, ter model koherence različnih prepričanj, ki jih govorec izrazi v svojem diskurzu. V drugem delu pa bo opozoril, da pri kompleksnih kontroverznih javnih temah ni mogoče govoriti o enoznačni resnici ali laži javnega diskurza, ampak predvsem o boljši ali slabši argumentaciji, ki v vrednostnih sodbah izraža bolj ali manj sprejemljivo ideologijo. Dejstvo, da situacijska kontingentnost obravnavanih javnih tem preprečuje, da bi obravnavali javni diskurz po poenostavljenem kriteriju enoznačne resnice, demagogi izkoriščajo za manipulacijo z občinstvom.

PRIJAVA

15:45 – 17:00

- Druženje in izmenjava vtisov

17:00 – 18:30

- **Okrogla miza o lažnih novicah z gosti:** prof. dr. Vlado Miheljak, Ali Žerdin (Delo), Jure Trampuš (Mladina) in Tanja Lesničar Pučko (Dnevnik)

Moderator: doc. dr. Igor Vobič

Prostor: Velika dvorana FDV

Za več informacij prosim pišite na naslov nina.erjavec@fdv.uni-lj.si.

Vljudno vabljeni!

Izr. prof. dr. Samo Kropivnik

Prodekan za razvoj, kakovost in mednarodno sodelovanje